

Čas ztrát

Texty na tento týden

Mk 5,22–24.35–43; 1Pt 5,6,7; Gn 37,17–28; L 16,13; Ř 6,16; 1K 15,26

Základní verš

„A vůbec všechno pokládám za ztrátu, neboť to, že jsem poznal Ježíše, svého Pána, je mi nade všechno. Pro něho jsem všechno ostatní odepsal a pokládám to za nic...“ (Fp 3,8)

Ve chvíli, kdy Adam a Eva jedli ze stromu poznání dobrého a zlého, pocítili svou první ztrátu – ztrátu nevinnosti. Namísto ztracené nevinnosti vstoupilo do jejich života sobectví, zmatek, vina a snaha ovládat druhého a vyvyšovat se nad něj.

Krátce po pádu do hříchu byli svědky první ztráty života, když Bůh zakryl jejich nahotu zvířecí kůží. Kromě toho jim Bůh zabránil v přístupu ke stromu života, aby z něj nemohli jíst, a tak žít věčně. Přišli také o svůj dokonalý domov v rajske zahradě. Po nějaké době pak ztratili svého syna Ábela, kterého o život připravil jejich prvorozený syn Kain. Během času jeden z nich ztratil svého životního partnera. A nakonec ten, který přežil, přišel o vlastní život. Následkem jednoho špatného rozhodnutí došlo k tolika bolestným ztrátám.

Ano, všichni známe realitu bolesti a ztráty. Jestliže taková ztráta dopadne na naši rodinu, prožíváme ji skutečně hluboce. Není se co divit. V rodině přece máme ty nejužší vazby, a proto ztráty v rodině jsou pro nás nejtěžší.

Tento týden se budeme věnovat životu rodiny ve chvílích, kdy něco důležitého ztrácíme.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ZTRÁTA ZDRAVÍ

²²A hle, jedna kananejská žena z těch končin vyšla a volala: „Smiluj se nade mnou, Pane, Synu Davidův! Má dcera je zle posedlá.“ ²³Ale on jí neodpověděl ani slovo. Jeho učedníci přistoupili a žádali ho: „Zbav se jí, vždyť za námi křičí!“ ²⁴On odpověděl: „Jsem poslán jen ke ztraceným ovcím z lidu izraelského.“ ²⁵Ale ona přistoupila, klaněla se mu a řekla: „Pane, pomoz mi!“ (Mt 15,22–25)

Osobní studium

Od chvíle, kdy měli Adam a Eva přístup ke stromu života, prošla tisíciletí. Všichni si uvědomujeme křehkost našeho života i zdraví. Pokud nezemřeme jako mladí na následky vážné nemoci nebo tragického úrazu, postupně zestárneme a dotkne se nás bolestná realita ztráty zdraví.

Když vážně onemocníme, dostáváme se do těžké situace plné bolesti. Asi ještě více se však trápíme, když nemoc nezasáhne nás, ale někoho z naší nejbližších. Většina rodičů, jejichž děti vážně onemocněly, si přeje, aby nemoc postihla raději je samotné. Žel, nemůžeme si vybrat.

Uvažuj o následujících textech. Co mají společného? Mk 5,22–24.35–43; Mt 15,22–28; L 4,38.39; J 4,46–54

V každém z uvedených příběhů prosili rodinní příslušníci Ježíše o pomoc pro své blízké.

Trpíme, protože žijeme ve světě narušeném zlem a hříchem. Když do našeho světa vstoupil hřích, nepřišla s ním jen smrt, ale také bolest a nemoci. Ve chvíli, kdy musíme

čelit chronické nebo nevyléčitelné nemoci, můžeme prožívat šok, hněv a zoufalství. Z hloubky naší bolesti možná dokonce vykřikneme: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil? Daleko spása má, ač o pomoc volám.“ (Ž 22,2) Podobně jako David, i my bychom měli přijít se svými pochybnostmi, se svým hněvem a se svou bolestí k Bohu.

Nemoci a utrpení zůstanou v mnoha ohledech tajemstvím až do úplné porážky smrti při Ježíšově návratu. Do té doby můžeme nacházet v Božím slově důležité pravdy. Ve chvílích, kdy Jób nevýslovně trpěl, prožíval své nejhlubší společenství s Bohem. Později říká: „Jen z doslechu o tobě jsem slyšel, teď však jsem tě spatřil vlastním okem.“ (Jb 42,5) Apoštol Pavel pravděpodobně trpěl nějakou chronickou nemocí. Způsob, jakým se s ní vypořádával, nás vede k poznání, jak nás může naše vlastní utrpení připravit k tomu, abychom mohli poskytovat útěchu druhým. Když prožijeme utrpení, může nás to naučit soucítit a sloužit lidem okolo nás mnohem účinněji než předtím (2K 1,3–5). To však jen v případě, když nedovolíme, aby nás vlastní útrapy zlomily.

Aplikace

Ať už ty nebo někdo z tvé rodiny trpí následky nemoci, jakých zaslíbení se můžete držet? Proč je v takových situacích pro nás tak důležité uvědomovat si, jakým utrpením procházel Ježíš na kříži? Co nás Ježíš učí o Boží ustavičné lásce – a to i uprostřed bolesti způsobené nemocí?

ZTRÁTA DŮVĚRY – NEVĚRA

6Pokořte se tedy pod mocnou ruku Boží, aby vás povýšil v ustanovený čas. 7Všechnu „svou starost vložte na něj“, neboť mu na vás záleží. (1Pt 5,6.7)

Osobní studium

Všichni jsme hříšní a porušení lidé. Každý z nás čas od času projeví svou nespolehlivost. A kdo z nás se nestal nikdy obětí zrady někoho, komu jsme důvěřovali? A přestože je ztráta důvěry vždy těžká, nejhůře snášíme to, když nás zradí někdo z naší rodiny – nebo naopak, když my zradíme někoho tak blízkého.

Rozhodneme-li se, že naše úsilí o obnovu důvěry nemá smysl, může se zdát snadnější ušetřit si další bolest a ze vztahu odejít. Samozřejmě, jedná-li se o člena rodiny – a zvláště o životního partnera, není to tak lehké. Mohli bychom dokonce říci, že jedním z důvodů existence manželství může být i to, abychom se naučili, jak obnovit narušenou důvěru.

Jak může dojít k uzdravení a záchraně vztahu a důvěry, když dojde k jejich vážnému narušení? Uvažuj o těchto verších: 1Pt 5,6.7; 1J 4,18; Jk 5,16; Mt 6,14.15.

Obnova zničené důvěry je jako cesta – musíme jít krok za krokem. Taková cesta začíná upřímným pojmenováním bolesti

a křivdy a zároveň přiznáním pravdy – bez ohledu na to, kdo a čeho se dopustil.

Pokud je příčinou rozvratu vztahu manželská nevěra, uzdravení může začít jen tehdy, jestliže se ten, kdo se jí dopustil, přizná. Součástí procesu uzdravení musí být úplná otevřenost na straně toho, kdo zradil. Nic nesmí zůstat skrytého, protože pokud se na to dodatečně přijde (a to se určitě stane), zcela to zničí křehkou, nově budovanou důvěru. A když se takovým způsobem naruší důvěra podruhé, případné uzdravení je mnohem těžší než při prvním zklamání.

Obnova důvěry vyžaduje čas a trpělivost. Čím je zrada vážnější, tím více času bude vyžadovat její náprava. Je třeba přijmout skutečnost, že se může zdát, že někdy proces obnovy udělá dva kroky kupředu a tři zpět. Jeden den se může zdát, že zítřek je naplněn nadějí, ale následující den můžeme mít pocit, že nejlepší by bylo všechno vzdát. Mnohým se však přesto podařilo obnovit zničený vztah a vybudovat manželství, které je hlubší, důvěrnější, uspokojivější a šťastnější než kdykoliv předtím.

Aplikace

Které z principů uzdravení manželství se dají použít i v případě jiných druhů porušené důvěry? V jakých situacích, přestože dojde k odpuštění, by se důvěra již neměla znovu budovat?

ZTRÁTA DŮVĚRY – NÁSILÍ

¹Hospodine, kdo smí pobývat v tvém stanu, kdo smí bydlet na tvé svaté hoře? ²Ten, kdo žije bez-úhonně, ten, kdo jedná spravedlivě, ten, kdo ze srdce zastává pravdu, ³nemá pomlouvačný jazyk, druhému nedělá nic zlého, na svého druhu nekydá hanu... (Ž 15,1-3)

Osobní studium

Důvěra v rodině může být narušena i domácím násilím. I když se to zdá téměř nepředstavitelné, výzkumy ukazují, že právě rodina je místem, kde se odehrává nejvíce násilí. Možnost násilí v rodině se týká všech rodin – včetně těch křesťanských. Násilí se může projevit různými útoky (slovním, fyzickým, citovým, sexuálním) nebo aktivním či pasivním zanedbáváním. Takového jednání se vůči jednomu či více členům rodiny může dopouštět jedna osoba, nebo v něm může být zapojeno více osob.

Bible zaznamenává projevy domácího násilí i mezi Božím lidem. Na co myslíš a co cítíš při čtení těchto textů? Proč jsou podle tebe tyto příběhy součástí biblického textu?

Gn 37,17–28

2S 13,1–22

2Kr 16,3; 17,17; 21,6

Násilné chování je vědomým rozhodnutím člověka, který chce jiného člověka (nebo skupinu lidí) ovládnout a podřídit si ji. Takové chování se nemůže vysvětlovat ani omlouvat vlivem alkoholu, stresem, potřebou naplnit vlastní sexuální touhy, neschopností ovládnout svůj hněv a ani jakýmkoli chováním oběti. Oběti nejsou odpovědné za to, že se násilník rozhodne jednat vůči nim agresivně. Násilníci zkreslují a deformují lásku. Vždyť přece „láska neudělá bližnímu nic zlého“ (Ř 13,10). Profesionální terapie může přispět ke změně chování násilníka, ale jen v případě, že převezme odpovědnost za své chování a takovou pomoc vyhledá. A pokud se násilník otevře Bohu, ten „působením své moci mezi námi může učinit nade všechno víc...“ (Ef 3,20), aby pomohl takovému člověku zbavit se agresivního chování, činit pokání ze svého jednání i ze svých postojů, napravit vše, co se napravit dá. Bůh mu může pomoci přijmout atributy lásky agapé, které mohou uzdravit jeho vlastní srdce a pomoci mu milovat druhé.

Aplikace

Představ si sebe na místě člověka traumatizovaného násilím. Jaká slova přijetí, útěchy a naděje bys pravděpodobně rád slyšel? Proč je důležité poskytnout oběti pocit bezpečí a laskavého přijetí, a ne rady, jak by měl takový člověk s násilníkem lépe žít?

ZTRÁTA SVOBODY

¹⁶Neboť všechno, co je ve světě, po čem dychtí člověk a co chtějí jeho oči a na čem si v životě zakládá, není z Otce, ale ze světa. ¹⁷A svět pomíjí i jeho chtivost; kdo však činí vůli Boží, zůstává na věky. (1J 2,16.17)

Osobní studium

Jen Bůh sám ví, kolik milionů (nebo stovek milionů) lidí bojuje s nějakou formou závislosti. Ani dnes neumíme s určitostí říct, co je její skutečnou příčinou. A to i přesto, že v některých případech vědci dokážou identifikovat části mozku, ve kterých se centrum zodpovědné za určitou závislost nachází.

Naneštěstí ani nalezení té části mozku, která je centrem konkrétní závislosti, neznamená, že se této závislosti dokážeme zbavit.

Závislost je těžká pro každého, kdo se s ní setká, nejen pro závislého člověka. Jestliže někdo z rodiny podlehne síle závislosti, od které se nedokáže osvobodit, členové rodiny – rodiče, partneři, sourozenci, děti – často prožívají velké utrpení.

Nejen drogy, alkohol, tabák, gamblersství, pornografie, sex, přejídání, sběratelství, ale i další věci se mohou stát závislostí, pokud jim člověk propadá stále víc a víc. Člověk se dostává do stavu, kdy není schopen zastavit se, ani když ví, že mu jeho jednání ubližuje. Pokud se opojení naší svobodnou vůlí rozhodneme stát otroky nějaké závislosti, v konečném důsledku vlastně o svou svobodu přicházíme. Apoštol Petr přinesl poměrně jednoduché vysvětlení závislosti a jejích následků:

„Slibují jim svobodu, ale sami jsou služebníky záhuby. Co se člověka zmocní, tím je ztotočen.“ (2Pt 2,19)

Uvažuj o následujících verších. Co může vést lidi k závislosti? Jak by se tomu dalo zabránit?

L 16,13

Ř 6,16

Jk 1,13–15

1J 2,16.17

Hřích a závislost nemusí být nutně totéž. Člověk se může dopustit hříšného jednání, které sice samo o sobě závislostí není, ale postupně se může v závislost změnit. A samozřejmě jediným trvalým řešením problému hříchu a také závislosti je změna srdce člověka. „Ti, kteří náležejí Kristu Ježíši, ukřižovali sami sebe se svými vášněmi a sklony.“ (Ga 5,24) Apoštol Pavel jasně vysvětluje Římanům, co znamená zemřít oně hříšné, závislosti podléhající přirozenosti, abychom mohli žít Bohu v Kristu (Ř 6,8–13), a pak dodává: „...oblečte se v Pána Ježíše Krista a nevyhovujte svým sklonům, abyste nepropadali vášním.“ (Ř 13,14)

Aplikace

Zřejmě každý z nás má zkušenost s nějakou formou závislosti, se kterou jsme zápasili sami nebo někdo z našich blízkých. Jak můžeme lidem pomoci uvědomit si, že přiznání závislosti a vyhledání odborné pomoci není v žádném případě duchovním selháním – a to ani když se závislosti bojuje věřící člověk?

ZTRÁTA ŽIVOTA

²⁶Jako poslední nepřítel bude přemožena smrt, ²⁷vždyť „pod nohy jeho podřídil všecko“. Je-li řečeno, že je mu podřízeno všecko, je jasné, že s výjimkou toho, kdo mu všecko podřídil. (1K 15,26.27)

Osobní studium

Jako lidské bytosti si uvědomujeme realitu smrti. O smrti čteme, vidíme ji kolem sebe a možná jsme byli vystaveni i naléhavému připomenutí vlastní smrtelnosti.

Uvažuj o textu 1K 15,21–28. Jak je v těchto verších popsána smrt? Proč?

Každý, kdo přišel o milovaného člověka, prožíval bolestnou zkušenost s tím, jakým obrovským a silným nepřítelem je smrt. Smrt má však i svoje „dobré“ stránky, pokud se to tak dá říci. Pokud člověk umírá v Pánu, pak sice zavírá oči ve spánku smrti, ale (z jeho pohledu) po téměř okamžitém otevření očí vstává k věčnému životu. „Smrt pro věřícího člověka mnoho neznamena. Kristus o ní hovoří jako o nepatrném okamžiku... Pro křesťana je smrt jen spánkem, chvílí ticha a tmy. Život je skryt s Kristem v Bohu, a „až se ukáže Kristus, náš život, tehdy i vy se s ním ukážete v slávě“ (Ko 3,4).“ (DA 787; TV 502, 503)

Jsou to živí, zvláště pak přátelé a rodinní příslušníci, kdo prožívají skutečnou bolest a zármutek, který smrt doprovází. Zármutek je obvyklou, přirozenou reakcí na ztrátu. Jestliže nám smrt vyrve našeho milovaného, truchlíme.

Truchlení je proces, který prožívá každý z nás jiným způsobem a různě intenzivně.

Obecně však můžeme říci, že většina lidí prochází několika stadii. První a obvyklou reakcí na smrt milovaného člověka je šok a popření – a to i tehdy, pokud jsme jeho smrt očekávali. Šok je emocionální ochrannou, která brání tomu, aby nás ztráta zcela ochromila. Tato fáze může podle okolností trvat od několika týdnů po několik měsíců (obvykle dva až tři měsíce). Truchlíci člověk také může následně projít obdobím, kdy je pohlcen neustálými myšlenkami na milovaného člověka – a to i během běžných každodenních činností. Obvykle se v této době každý náš rozhovor velmi rychle stočí k našemu zesnulému a jeho smrti. Takové období může trvat šest měsíců až rok.

Stadium smutku a zoufalství (často spojené s depresí) může být velmi dlouhé. Jde pravděpodobně o nejbolestnější a nejdelší období, během kterého se truchlíci postupně vyrovnává s realitou ztráty. Během této etapy může prožívat širokou škálu emocí – hněv, vinu, lítost, smutek a strach. Cílem procesu truchlení není odstranit všechnu bolest nebo vzpomínky na zesnulého, ale postupně se s prožitou ztrátou vyrovnat. V poslední etapě truchlení člověk postupně nabývá zájem o každodenní činnosti a začíná normálně fungovat.

Aplikace

Uvažuj o uvedených verších. Jaké povzbuzení a uklidnění v nich můžeš najít? Ř 8,31–39; Zj 21,4; 1K 15,52–57

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Mnoho lidí svou závislostí trpí. Stali se otroky vlastních tužeb a často přišli o peníze, zaměstnání, zdraví a vlastní svobodu. Ale Ježíš přišel, aby nám daroval svobodu od hříchu a od všech našich závislostí. Platí přece: „Když vás Syn osvobodí, budete skutečně svobodni.“ (J 8,36) Ježíš navíc zaslíbil, že bude vždy s námi (Mt 28,20; Iz 43,2), nejsme proto v tomto zápase sami. Musíme si znovu a znovu uvědomovat, že jde o „boj Hospodinův“ (1S 17,47) a že nám zaslíbil vítězství (1Pt 1,3–9). Dnes se můžeme vydat na cestu vítězství nad jakoukoli závislostí. Můžeme přijmout svobodu, po níž toužíme a kterou nám chce Bůh darovat. Neznamená to, že nebudeme zápasit, nebo že dokonce někdy znovu neselžeme a nepadneme. Dobrou zprávou však je, že Hospodin stojí při nás, chce nám pomoci a nikdy se nás nevzdá – a to ani tehdy, když jsme my sami připraveni zlomit nad sebou hůl. A samozřejmě není nic špatného na tom, že člověk vyhledá odbornou pomoc – právě naopak! Tak jako může Bůh použít moudrost a obdarování lékařů, aby nám s našimi zdravotními problémy pomohli, Pán může použít i odborného poradce, psychologa nebo psychiatra, aby nám pomohl z naší závislosti.

„Když nás obklopují těžkosti a soužení, potřebujeme se utíkat k Bohu a s důvěrou očekávat pomoc od něho, který má moc zachránit a sílu osvobodit. Prosme o Boží požehnání. Modlitba je naší povinností a nutností. Nezanedbávajme však ani chválu! Neměli bychom častěji děkovat tomu, který je dárce všech požehnání? Měli bychom se učit vděčnosti. Často bychom měli rozjímat a také mluvit o Božím milosrdenství, chválit a velebit jeho svaté jméno – a to i tehdy, když procházíme zármutkem a utrpením.“ (2SM 268)

Otázky k rozhovoru

1. Jakou roli hraje odpuštění v případech ztráty důvěry a v období uzdravování narušeného vztahu? (Mt 6,12–15; 18,21,22). „Láska ... nepočítá křivdy.“ (1K 13,5)
2. Jaký význam má přemýšlení o Božím milosrdenství v době, kdy procházíme obdobím zármutku a utrpení?
3. Jakým způsobem může vaše církevní společenství jako celek pomoci těm, kteří prožívají zármutek nad ztrátou milovaného člověka?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
